

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כד.

יב א ב מיי פ"ג מהל' קידוש היום הלכה ה'
ג' א מיי פ"ג מהלכות
יד ד ה ו מיי פ"ג מהלכה
ח:

ז מיי פ"ג מהלכות
ח' מהלכה יא סנה לאוין
כב טור י"ד סי' קמ"א:
הז ח מיי פ"ג מהלכות
ג' מהלכה יא סנה לאוין
בית המדרש הלכה י'
זו ט' ע"ש י"ד סי' קמ"א
סעיף ח:

מוסף רש"י

אחד אומר גבוה ב' מדרגות. גבי עדות המעט מלא שהיו צדיקין אומרים מנה היטה גבוה מן הקרקע למעלה עשוי נאמר בשפיטו של קריע מדרגתו. ומלאג בבק (שבועות תח) ב' לא נראה בזמנו ב' ה' הוא דמולדו ב' ה' הוא לאין מדע לנה פסוק מנה יום ומחלה ושל"ג תלמוד בבבלי (ס' שכבר קדמו שמיני' ז"ל עמללוהו ממתני' (שם) פלימו אומר בזמנו אין מקדשין אותו. שאלו נעשות חוקין להבי' שהיו זמניו אז (שם) הכזה ראיא אז ביה. כדי לנקות אס יחו דבניהם מכונים (ע"ז מ'ג) בשעת מולד לנה אינה נראית כי אס מעט ויאהי נכית (מנחות כ"ג) שאפשר לעשות כמותו. מש כון שמעין של מטה, ואלו ואלו ואלו ומורה, אבל שמעין של מעלה שאלו נעשות כמותו ממש אללו זיור דומתן מותר (ע"ז מ'ג) ב"ח חבנית היכל. בלתי ויחבו רומו וישעור מנת פתחו, אבל אס נעמה נפקת מותר (שם וע"ז מנחות כ"ח) אכסדרה. אין לה מחלה נביעת וכן אולם (מנחות שם) חבנית אולם. שהיה רחבו עשרים ונבחו חרעשים כלאמתי' בשמחתם קמית' ערעוין (שם) אבל עושה. המערה (שם).

גירי קא משרייא. כלזנה אין לחוש אס רואה פגימת הקשת לאין קשת אלא ביום ולא כלזנה כשרגא צניעהרל ולא אמרי עובדיה גירי קא משרייא: **תנ"י** חרא לצפונה דבריו קיימין. קשה לי דררי' ר' יוחנן לעיל (ד' ק"ג ע"ג) עושה שלום בזמנו מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לזנה וכשהלזנה לעלמי

החמה ופגימת הלזנה בחידושה לעולם כלפי מזרח וכו' וראה החמה פגימותיה ור' אליהו זר שלמה מגורגו"ש הראשי דבשני גלגלים [הס] חמה ולזנה ויכולה להיות ראית הלזנה לפני החמה וחסה אינה רואה פגימותיה שגלגל הלזנה למטה מגלגל החמה שהוא למעלה ממנו ולחכמי המולות זה פשוט:

אבל מצטרפין לעדות. למ"ד

(שבועות ק"ג מ"א) ז' כתי עדים המכחישות זו את זו וזו צאה בפני עצמה ומעידה חו' צאה בפני עצמה ומעידה יחא דמאטרפין לעדות ממון אבל למ"ד צדדי סהדי שקרי למה לי היאך הצדדי נאסום עדות אפילו לעדות המדע לכן דחק צונקו"י לפרש אחד מהן מאטרפך עם אחר שיאמר כמותו וצדעות של חדש זה איירי והא דקמני לעדות אחרת היינו כלומר דמאטרפך עם אחרים דנעשה עדות אחרת והכי מפרש לה צדדיא כסוף פרק כל הנשבעין (שם ד' ק"ג ע"ג) משום דהוה ליה חד ואין דבריו של חד במקום שנים:

כדמות שמישי. זיהלל ואלום

מוקי לה ול"ג המשמין לפני כדמות: **אכסדרה תבנית אולם**. סתם אכסדרה אין זו כי אס ג' מחילות ורביעית פרוזה צמולהא כדמשמע צ"ל לא יחפור (ב"ר ד' ק"ג ע"ג) וש' דקאמר עולם דומה לאכסדרה ורוח פנויה אינה מסובבת והא דקמני אכסדרה תבנית אולם לפי שהיתה פתחו גדולה קרי ליה אכסדרה אע"פ שלל היה צמולהא דה"ל גיפופי ט"ו אמה מכאן וט"ו אמה מכאן וכדמתן צמדות (פ"ד מ"ו) ושמה לפי שהיה שם ציוף החליפות וכותל מפסיק צמלות צדנים:

שפודים

מקדשין אותו שנאמר וקדשתם את שנת החמישים (ו' ע"ג שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה בר' אלעזר בר' צדוק אמר אביי אף אנן נמי תנינא (ו' ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקדש עד שחשיכה הרי זה מעובר מעובר אין מקדש לא מעובר איצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל איפרסמא ולא ליעברוה קמ"ל: **מתני'** דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר הכזה ראת או כזה: **גמ'** ומי שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא תעשון כדמות שמישי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמישי שאפשר לעשות כמותן כדתניא ח'לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה של

גירי קא משרייא. החמה הזאת חלשים היא יורה להלחם בזכרין זה שיורה בקשת נותן פגימת הקשת לז' פניו: **לאן נימוס החמה לאן נימוס הגשמים**. נימוס החמה כגון ביום חרור של תקופת ממו חמה שוקעת מזרח לז' פון כדתניא בעירובין (ד' ק"ג ע"ג) חמה יולאת ביום חרור ושוקעת ביום ארוך זהו פני חמה יולאת ביום קרל ושוקעת ביום קרל זהו פני דרוס ניסן ותשרי חמה יולאת בחצי מזרח ושוקעת בחצי תקופת ניסן היום והלילה שוין חמה יולאת בחצי מזרח ומהלכת חצי מזרח וכל דרוס וחצי מערב ושוקעת וזלילה סובבת למעלה מן הכיפה חצי מערב וכל פון וחצי מזרח מזרחת ולמחרת התמיל היום להיות זורח מעט מכנגד חצי מזרח לז' פון ושוקע להלן מחצי מערב לז' פון וכן כל יום ויום נמשכת מעט בין צוניה בין צשקיעה וכשמגיע יום תקופת ממו היא זורחת צקן מזרחית פנויה ומהלכת ג' רוחות ושוקעת צקן פנויה מערבית ומשם ואילך הימים מתמעטין והחמה נמשכת מעט מעט צזריחתה וצשקיעתה לז' דרוס וכשמגיע תקופת תשרי יולאת בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב והיום והלילה שוין ועוד מוסכת והולכת לז' דרוס עד תקופת טבת ואותו היום יולאת צקן מזרחית דרומית ושוקעת צקן דרומית מערבית ומשם ואילך נמשכת לחוריה לז' פון לזריחתה מזרחה הלכה לז' פון מעט ושוקעת וכן תמיד עד תקופת ניסן שיולאת בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב. נמצאת נימוס החמה מהלכת רוב רוח מערבית לפני שקיעתה ופעמים כולה וכל ימות הגשמים אינה מהלכת אלא מיעוט מערב ופעמים שאינה נכנסת זו

אלא דבר מועט והלזנה לעולם צחידושה צקן מערבית דרומית הלכן נימוס הגשמים שאין החמה נכנסת למערב אלא צשקיעתה הלזנה צלפון ונימוס החמה הלזנה צמערב הכזה היא קודמת הלזנה צרוס החדשים לז' פון נמצאת לזנה צדרוס: **אזל מאטרפין לעדות אחרת** אחד מהן מאטרפך עם עד אחר שיאמר כמותו: **ראינוהו נמים**. מן נהר או מעין ראיו דמותה של לזנה: **נעדים**. יום המעוין היה וראינוהו מאלה דבר ענינו של על עשאי. קדיל"ה דבר ענינו: **כל הכי חו וואינו צממיה**. מאחר שראוהו למה לא יעידו וכי לעולם הם כריכים לראותו: **מועטנו**. כדי להעיד עליו: **כוכביא דעינא**. עיגול של על עז לכן: **מתני'** ח' ראש צ"ד אומר מקדש כו': **גמ'** מקראי קדש. מרי וימני משמע: ר' אלעזר זר' דזוק אומר כו': **בזמנו אין מקדשין אופו**. שאינו צריך חיוק: **מעובר אין**. דמשמע משחשיכה נעצור: **אזל מקדוש לא**. קמני הכי זה מתקדש למחר: **מעובר איצטריכא ליה**. כלומר לעולם למחר צעי קידוש והאי דלא תנייה משום דאיצטריכא לאשמועינן מעובר: **דהואיל וזמנו לראוהו**. סד"א לא ליעברוה ואי תנא הכי זה מתקדש למחר הוה אמינא לעולם מיימנא קמא מתקנין מועדותיה: **מתני'** ח' דמות אדם אפי' זרות העומדים אחי:

- (א) ומספחה פ"א ע"ג
- (ב) [שם] שבועות מה,
- (ג) ג' הערוך טכמ"א
- פירוש חמישה על עין
- שהיה דומה ללזנה,
- (ד) פסוקים י"ג, ט' פסוקים
- י' ע"ש, ו' פ"ה,
- (ו) לעיל ח' ה' לקמן
- כה; ט' ע"ז מג,
- י' שם, ט' [מנחות כח];
- ט' [מזמרה, ט] [מזמרה];

תורה אור השלם

- 1. ודבר משה את מעדי א' קל בני ישראל:
- 2. דבר אל בני ישראל ויאמרת אליהם מועדי יי אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: ויקרא כב ב וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם חרור בארץ לכל ישיבה ויבל הוא תהיה לכם ושבבתם איש אל אחותו ואיש אל משפחתו תשבתם: ויקרא כ"ג 4. לא תעשון איתו אילתי כסף ואלוהי זבוב לא תעשו לכם: שמות כ"ט

הגהות מהר"י לנדא

[א] גמ' שהיה אמה מקדש כ"ל:

לעני רש"י

קדיל"ה [לגמ' י"א]

רבינו חננאל

המולות מורים בחצים. וני הוא לצפונה דבריו קיימין, לדרומה לא אמר כלום. ותניא איפכא. ופיקוין לא קשיא באן בימות החמה כאן בימות הגשמים. פ"ר, דרך השעה ביום מהלך צדומו, וסובב בצפון בילה, שאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון. וגרסין בעירובין פרק י"ב מעברין את הערים, כיצד חמה יוצאה ביום ארוך ושוקעת ביום ארוך, וזו פני צקן. חמה יוצאה ביום קרל ושוקעת ביום קרל, זהו פני דרום. בחקופת ניסן ובתקופת תשרי חמה יוצאה בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב. שמיעין מנה כי מתקופת טבת עד תקופת תמו, חמה מהלכת בצפון מקרן מזרחית (צפונית) [דרומית] ולכפי מדרומית) [מערבית] דרומית. ולעולם היא הלבה החדישה נראת אלא אחר שקיעת החמה, וכשעולה כלפי דרום אחר החמה צפונה. וזו היא דת' לצפונה דבריו קיימין מטבה ועד ממו, ומאן דתני לדרומה דבריו קיימין מתמו ועד טבת. ועל זה הדרך הקשיא שבחלתו שמוערה, לפני החמה היינו לצפונה, לאחר החמה היינו לדרומה. וני ר' שמעון בן יוחי הדיק של מים וכוכבי של שו ודיק זה ע"ה ואין מדיקין זה לוח. א"ר בון (המליך) [המלאך] חציו אש חציו מים ואתי ביה ח' אפי' וגוינו כחדישי, היינו עולם כמרוימי. (תני) [תני] ובגן ראינוהו במים. פי' היו מים לפניו ראה בהן צורת לבנה,

רבינו חננאל (המשך)

הזרים ואשו לראות הלבנה בשמים ולא ראה כלום. או ראה חציה במים וחציה ברקיע וכן עביבם וכן בעשיות, אין מעידין עליו עד שיראו אותה ברקיעה) ראה (כמותה) [גמרות] אבל אם נראה להם פתאום ענין צורת הלבנה, וכיוצא לראות אית עיקר ולא ראה כלום, אין מעידין עליו. מאי טעמא אמרין כיכיאת בעלמא הוא דחוא. כתיב וירב משה את מועדי ה', מיכן שראש בית דין אומר מקדוש. אשר תקראו אותם, מיכן שעינין אחריון מקדוש. דבענין תרי זימני מקדוש מקדוש מניין, מדכתיב מקראי קדש ולא כתיב מקראי קדש. בין שנראה בזמנו. לילי ל' בין שלא

נראה בזמנו, אלא לילי ל"א, מקדשין אותו. ר' אלעזר בר' צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכתא בר' אלעזר בר' צדוק. [מתני'] דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל ב'ן. ואשקנין ומי שרי. למעבר צורת לבנה, והכתוב לא תעשון כדמות שמישי. ופריק אביי לא אסרה תורה אלא שמישי לעשות כמותו, כגון בית, תבנית היכל. ואכסדרה תבנית אולם. וחצר, תבנית עזרה. ושלחן, תבנית שלחן שבהיכל. ומנורה, תבנית מנורה בשבעה קנים. אבל עושה

מקדשין אותו שנאמר וקדשתם את שנת החמישים (ו' ע"ג שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים א"ר יהודה אמר שמואל הלכה בר' אלעזר בר' צדוק אמר אביי אף אנן נמי תנינא (ו' ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקדש עד שחשיכה הרי זה מעובר מעובר אין מקדש לא מעובר איצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל איפרסמא ולא ליעברוה קמ"ל: **מתני'** דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר הכזה ראת או כזה: **גמ'** ומי שרי והכתוב לא תעשון אתי ולא תעשון כדמות שמישי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמישי שאפשר לעשות כמותן כדתניא ח'לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם חצר כנגד עזרה שלחן כנגד שלחן מנורה כנגד מנורה אבל עושה של